

ELISABETH OKHOLM NIELSEN

Videncenter for Svineproduktion
Tlf.: 33 39 43 25
eon@lf.dk

HANNE MIDTGAARD RASMUSSEN

Videncenter for Svineproduktion
Tlf.: 33 39 43 42
hmr@lf.dk

ET GODT BENTØJ

Et godt bentøj er afgørende for at soen trives og får en godt produktivt soliv. Der udsættes stadig mange unge søer til slagtning eller aflivning i besætningerne, fordi bentøjet ikke holder længere. Alle soholdere bør være opmærksomme på, hvordan deres polte og søer står og går.

DET BEGYNDER I OPVÆKSTEN

Når poltene er købt eller opdrættet, gælder det om at passe på dem. Fodring og opstaldning i opvæksten fra 30 kg til løbning er meget vigtig. Dårlige polte bliver ikke til gode avlsdyr, men vi kan derimod godt ødelægge gode dyr ved at give dem en dårlig opvækst. Det handler om fodring, opstaldning – og endelig udvælgelse af dyr med en god benstilling. Der er de væsentlige forudsætninger for at få søer med et godt bentøj. Nogle polte opstaldes i en karantænestald i denne periode. Det skal sikres at også i karantænestalden er fodring og opstaldning i orden – og at der er et kvalificeret dagligt tilsyn.

RESTRIKTIV FODRING AF POLTE

Poltene skal holdes lidt tilbage i tilvæksten. De skal udvikle sig stille og roligt. De bør fodres restriktivt helst fra de er 60 kg. Restriktiv fodring med tørfoder kan opnås ved gulvfodring på fast gulv. Hvis man fodrer i krybbe, skal der være tilstrækkeligt med ædepladser, hvilket ved 30 kg er 19 cm krybbe pr. polt, ved 50 kg 23 cm. og ved 130 kg 34 cm. Det er vigtigt, at poltene ikke slås og kommer til skade, når de æder.

SKRIDSIKRE GULVE I STIERNE

Poltestier bør have fast gulv i lejet for at opnå tilstrækkeligt klovslid. Det må frarådes at opstalde poltene på dybstrøelse, fordi det giver for lidt klovslid. Det er vigtigt at gulvene er skridsikre.

Svineri giver glatte gulve, og det øger risikoen for at søer og polte får udskridninger og skader på ben og klove. Udskridning på et glat spalteareal kan nemt føre til at biklove kommer i klemme i spalten og kan blive skadet eller afrevet. Overbrusning er, udover at opfylde lovens krav om mulighed for at regulere dyrenes kropstemperatur, en god hjælp til at holde gødearealet skridsikkert og frit for gødning.

BELÆGNING I POLTESTIERNE

I opvæksten bør poltene gå i en stabil gruppe, f. eks. med 30 polte på 30 kg i en sti på 15 m². De 30 polte deles ud i 2 stier ved 50 kg. Derved undgås sammenblanding af poltene. Ved 110 kg kan gruppen neddeles til f. eks. 8 polte i en sti med 15m² stiareal. Se anbefalinger for areal til polte.

MINDST 10 % I OVSERKUD TIL UDSORTERING

Hvilke polte er gode nok til at få et soliv? Poltene skal sorteres efter, om de har en tilstrækkelig kvalitet på pattesæt, benstilling, bevægelse og generelt udseende. Som guideline kan man bruge materialet fra VSP's hjemmeside (<http://vsp.lf.dk/Viden>) om forebyggelse af ben- og klovskaader som er vist i figur 1. Igennem poltenes opvækst skal dyrene sorteres en gang om måneden – f. eks. i forbindelse med flytning – så poltestipladserne bliver brugt til levedyr og ikke slagtedy. Frasortering af de mindre gode polte allerede i poltestalden sikrer, at de fleste frasorterede polte kan

leveres indenfor vægtgrænsen for slagtesvin. Som en tommelfingerregel skal der være et overskud på 10 %, når der indkøbes polte ved 22 uger, så det er praktisk muligt at sortere mindre gode dyr fra. Hvis man kun bruger polte af eget tillæg, skal man regne med et overskud på 30 % på antallet af fødte polteemner, og 3 polte per født kuld.

AREAL TIL POLTE		
Vægt	Lovkrav m ² pr. polt	Anbefaling fra VSP m ² pr. polt
30 - 50 kg	0,40	0,40
50 - 85 kg	0,55	0,75 - 1,00
85 - 110 kg	0,65	0,75 - 1,00
Over 110 kg	1,00	95,4

Figur 1. Forebyggelse af ben- og klovlidelser, anbefaling fra VSP.

POLTE I MENNESKEHÅND

Poltene skal vænne sig til at blive håndteret allerede i poltestalden. Det betyder såmænd bare at de skal have en positiv oplevelse af at der kommer mennesker ind i stien. Der skal være tid i den daglige rutine til at gå ind i stierne, så bliver poltene fortrolige med kontakt til mennesker.

SAMMENBLANDING AF POLTE

Sammenblandinger af polte sker ofte i forbindelse med flytninger til løbeafdelingen eller flytning til en træningssti i besætninger med elektronisk sofodring.

Sammenblanding med nye stifæller giver altid øget risiko for benskader. Når polte blandes sammen, skal der være god plads i stien, skridsikkert gulv, halm og gerne lidt ekstra foder. De første to dage skal en ny rangorden dannes i stien, og den enkelte polt skal have plads til at undvige en modstander, så kampene ikke bliver langvarige. Det skridsikre gulv sænker risikoen for udskridninger under kampene - og når alle polte har let adgang til halm og lidt ekstra foder, bliver der mindre kamp om at komme til netop de ressourcer.

Grupper af polte, der bliver sat sammen, skal have plads til at tage konflikter uden at de risikerer at få skader (Foto Elisabeth Okholm Nielsen)

ET BENTØJ, DER HOLDER

Også i soholdet skal man være opmærksom på at undgå benskader. Slagsmål efter sammenblanding af søer kan være voldsomme. Gulvene skal være skridsikre og klovene skal have et passende slid. Det er vigtigt at fjerne ender af montageskruer eller andet på inventar og foderautomat, der kan give skader.

Gylte, der indsættes i allerede bestående grupper af søer i drægtighedsstalden, bør altid indsættes som en gruppe af mindst ti dyr, hvor rangordenen allerede er afklaret. De øvrige dyr i stien, hvor gyltene indsættes, bør have ædt, og være tildelt ekstra halm på indsættelsestidspunktet, så der er ro i stien. Gyltene er de mindste dyr i drægtighedsstalden, og de ender nederst i rangordenen, når de opstaldes med ældre søer. I stalde med vådfoder i langkrybbe eller gulvfodring, bør gyltene opstaldes i rene gyltestier.

Det kan anbefales at tage et grundigt kig på hvordan soen går, når den flyttes mellem staldafsnit. Soen bør gå villigt og ligeligt på alle fire ben. Når søerne flyttes til farestalden bør det noteres, hvis en so går mindre godt, så det kan tages i betragtning, når det skal besluttes, om soen skal have et kuld mere.

SYGESTI, HVIS POLTEN ELLER SOEN BLIVER HALT

Syge dyr skal flyttes til en sygesti, og det er særligt vigtigt for dyr, der halter. De har nemlig brug for et blødt leje, da de ligger meget - og brug for at æde og drikke uden at blive skubbet rundt af raske stifæller. Behandlingen skal naturligvis ske efter aftale med besætningsdyrlægen. I langt de fleste tilfælde, er det en god ide at give smertebehandling, da det støtter soens egen helbredelse. Der er flere typer smertebehandling på markedet, som beskrevet i sidste nummer af Danavl Magasinet.

BEDRE BEN

VSP har gang i en række undersøgelser, der har det fælles mål at få søer med bedre ben. I 2011 kommer der resultater fra afprøvning af bløde gulve, socialisering, restriktiv fodring af polte og analyse af årsager til benlidelser. Projekterne har fået støtte af Svineafgiftsfonden, EU og Fødevareministeriets Landdistriktsprogram. ☺

Forebyggelse af ben- og klovlidelser

Den stærke so har:

- Kraftige og lige ben
- Lige ryglinie
- Ensartede klove
- Ubesværet gang

Undgå søer med:

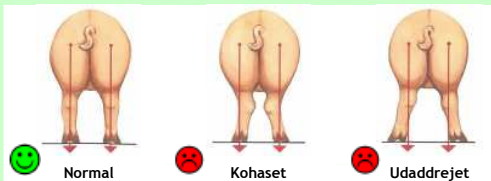
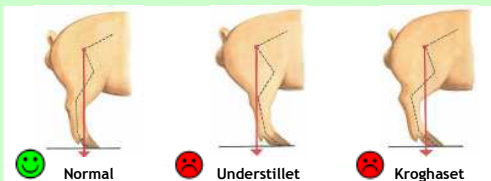
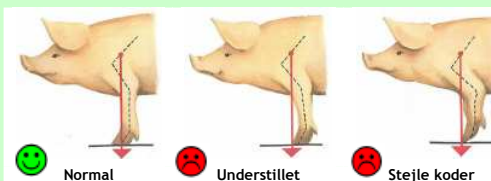
- Understillede, krog- og kohasede ben
- Stejle koder
- Små inderklove
- Stiv gang

Vurdering af soen:

- Vurder altid soens bevægelse på fast underlag.
- Et godt tidspunkt at vurdere klove, benstilling og bevægelse er ved flytning til løbe- og farestalden.

Vurdering af klove:

- Ved normale og velformede klove er kropsvægten jævnt fordelt over hele klovens såleflade. Derved nedsættes risikoen for udviklingen af klovlidelser.

Denne folie findes på engelsk og russisk på www.infosvin.dk

Januar 2008

